

הבית והעלייה פרק עשירי בבא מציעא ק"ו.

לכדו הוא דר. ובעל הבית יואל מציתו בעל כרחו: דרך גגין. לעלות מבחוץ דרך סולם הקצוע לכניסת פתח העלייה ויכנס לעלייה הנפתח ומשם ירד לבית בקולם: עלייה קצילה עילוי. לעלות דרך סולם וליכנס לפתח ולדור למעלה אצל טורח של עלייה

HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

וירידה לא קצילה עלי: שתי עלייה זו על גב זו מהו. והגמרא מפרש לבציל ואיל: איפתי (א) עלייה עליונה. והוא שכן העלייה פשוט לי דרך בתחתונה לה"ש דהא עדיפא ליה: אלא איפתי תחתונה. והוא שכן את התחתונה מהו לנידחיה משכר אלל העלייה או נכוף את המשכר וידור עמו בצית: חודא עלייה.

מעלה: קינים ופנאים. מעשה תקרה כעין מחללות שקורין קלידי"ש: וסטיני אמר ריש לקיש. שם חכס תלמידו של ריש לקיש: נוחין. פלנ"ש בלע"ז מנסרים של ארז: איפתי מעויבה. והתקרה קיימת אלא שהמים שומטין וירדין דרך הפתחים הוו. ולא שוכר ומשכר הוו אלא בית של זה והעלייה של זה: ויוסף הורד. תרגומו איתמת. ר' חייא בר אבא רבי יוסי ורבי אבהו דפלוגתא דר' יוסי ורבי יוסא דתמנתין דס"ד דהא דקאמר ר' יוסי העליון נותן את המעויבה כדי שלא יזיקו מימיו את התחתון הוא דקסבר על המזיק להרחיק את עלמנו והתחתון נותן את תקרה שברו השכיר לו מקום לגור ות"ק סבר על הניזק להרחיק את עלמנו הלכך מעויבה נמי על התחתון לעכב המים שלא ירדו עליו: וסיפרא דרבי יוסי ורבי יוסא דהכא דהניזק דתחתון פליגי ומעויבה זו לעכב המים ובציל נזקי התחתון: איפכא שמעינן להו. דר' יוסי סבר על הניזק להרחיק את עלמנו: מן הבור. שהרשין מתפשטין ונוקצין בכותלי הבור ומחלידין את הקרקע והכותלים נופלים: חרוב וסקמה. יש להן שרשין ימירין וארוכין משאר חילנות: זין מלמעלה. זין שהאילן נמוך מן הבור שרקקת הבור למעלה משרשי האילן שהאילן נטוע בצקעה והבור צה והתם מפרש מפני שמחלידין את הקרקע ומעלין עפר ומקלקלין קרקעיתו של צור: מן הלד. ששניהם צקרקע השוה: וגוון דמים. בעל הבור לבעל האילן: אלא אי איכא למימר דפליגי. אם יש לתלות פלוגתא דהניך אמוראי דלעיל בפלוגתא דתנאי: פלוגתא דרבי יוסי ורבי יוסא דהתם הוא דפליגי. מ"ד

הגהות הב"ח

- (א) גבי דפליגי בפלוגתא:
- (ב) במשנה ובמקרה את העלייה יושב צית:
- (ג) ריש"י ד"ה איתתא פלוגתא עליונה והוא שכן לל"ל ומצת עלייה מתקן:
- (ד) ד"ה אמר ר' יהודה ור' בעל העלייה זו שמהו חזרו ובמקל מעויה:
- (ה) מזה היה ליה שהיה דר בתוך שלו ואי נמי זה לא חסר דהא בל"א הכי לא הו בני לה איהו זה מיהא נהנה שאלולי בית זה כלי"ז:

מוסף רש"י

עשרים וחדש אמה. ק" שיערו שהרשין מנשיכן והולקין ומקלקלין את סתלי הבור (ב"ב י"ח). ובחורבן ובשקמה. שרשיהם מרובים (שם כ"ח). בין מלמעלה. שאלת מן מלמעלה נזבה שיטע הר וחסה כשפולו, בין מן הצד. צקרקע שיה (שם). ונותן דמים. דמין דנרשית טע שחיו מן עד זמן גדול לא חסויה חכמים לקון בלא דמים בשביל הויאק דמיו (שם). בגרי דליה. תמס הבאה לו מיד גופו של בעל הבית ממש (שם ב"ב). הבית והעלייה של שנים. צת של זה והעלייה של גבה הוא של אחר (ב"ב פ"ג). עד שיתן לו את יציאותיו. מה שהולא על הבית (שם).

איפתי תחתונה מהו למידר בעליינה. וא"ת אי דלמך ליה עלייה שמתח עלייה זו אי משכר לך פשיטא שידור בעליינה ששיעבד לו ואי למך של גבי צית זה אי משכר לך פשיטא שלא יכול לסלקו לילך לעלייה וי"ל דלעולם דא"ל של גבי צית זה אי משכר לך ומספקא ליה דלמך עלייה עלייה נמי היא בכלל צית והא דא"ל של גבי צית זה משום דעיקר הצית היא למטה ולח על גב דמוכר את הבית לא מוכר את העלייה לענין שיעבוד זה מיהא הוי בכלל צית:

רבי יהודה אומר אף הדר בתוך של חבירו צריך להעלות לו שבר. מה שפירש צקונטרס דאס אין נותן לו שכר ממיחו כרצית אין נראה לר"י דמה רצית שיה הכא דלא הלוויה כלום שהרי אס הבית נשרף לא היה נותן לו יציאותיו וגם אין אנו נרייין לטעם דרצית שהרי טעמו הוא משום דזה נהנה וזה חסר כדמפרש בגמרא:

ויושב בבית עד שיתן לו יציאותיו. פ"י צקונטרס דטעמא משום דהשתא לא נהנה דהרי עלייתו מוכנת לו וקשה דהא נהנה הוא שאין נריך לעלות ונראה דגרס ומקרה את העלייה ויושב במקומו פ"י בעלי"ז ולא יימא לבעה"ז כיכנס בתוכו עד שיתן לו יציאותיו: בשלשה

התחתון מתקן וסימן ויוסף הורד מצרימה לימא ר' חייא בר אבא ורבי אלעי בפלוגתא דרבי יוסי ורבנן קמיפליגי למאן דאמר העליון מתקן קסבר על המזיק להרחיק את עצמו מן הניזק ומאן דאמר תחתון מתקן קסבר העליון הניזק להרחיק את עצמו מן המזיק ותיסברא רבי יוסי ורבנן לענין נוקין פליגי והא איפכא שמעינן להו דתנן מרחיקין את האילן מן הבור עשרים וחמש אמה ובחורבן ובשקמה חמשים אמה בין מלמעלה בין מן הצד אם הבור קדם קוצץ ונותן דמים אם האילן קדם לא יקוצץ שם קדם זה קדם אם הבור לא יקוצץ רבי יוסי אומר וא"פ שהבור יקודמת לאילן לא יקוצץ שזה חופר בתוך שלו וזה נוטע בתוך שלו אלמא ר' יוסי סבר על הניזק להרחיק את עצמו ורבנן סברי על המזיק להרחיק את עצמו אלא אי איכא למימר (א) פליגי בפלוגתא דר' יוסי ורבנן דהתם קמיפליגי ורבי יוסי ורבנן דהכא במאי פליגי בחוקק תקרה קמפלגי רבנן סברי מעויבה אחזוקי תקרה הוא ואחזוקי תקרה על התחתון בעי לאחזוקי ורבי יוסי סבר מעויבה אשווי גומות הוא ואשווי גומות על העליון לאשווי איני והאמר רב אשי כי הוינא בי רב כהנא הוה אמרין מודה רבי יוסי בגרי דליה דפסקין מיא והדר נפלי: מתני' הבית והעלייה של שנים שנפלו אמר בעל העלייה לבעל הבית לבנות והוא אינו רוצה לבנות הרי בעל העלייה בונה את הבית ודר בתוכה עד שיתן לו את יציאותיו ר' יהודה אומר אף זה דר בתוך של חבירו צריך להעלות לו שכר אלא בעל העלייה בונה את הבית ואת העלייה (ב) מקרה את העלייה ויושב בבית עד שיתן לו את יציאותיו: גמ'

על העליון לתקן כרצון ומ"ד על התחתון כרצו יוסי: צחוקי תקרה. וכשאין התחתון נועק שאינו חס למימיו אלא העליון נועק ואומר כשאני דורך על הנסרים הם מנענעים ואני דואג שמא תהפך אחד מהן תחת או תשטט מן הקורה ואפול: חזוקי תקרה הוא. מאחר שהוא טח צטיע אין הנסרים נדין ממקומן: אשווי גומות הוא. דחזוקי תקרה סגי ליה צימדות שקורין קבלי"ש בלע"ז: אינו והאמר רב אשי וכו'. ארצו חייא בר יוסי פריך דלמך על התחתון לתקן ואוקימנא כרצו יוסי והא מודה רבי יוסי צגרי דליה אע"ג דלמך על הניזק להרחיק את עלמנו היכי דלאו אדם עלמנו מוזיק כגון אילן וצור כששעת נטיעתו אינו מוזיק אלא השרשם גיליין ומתפשטין מאליהן לאחר זמן אכל היכא דלדס עלמנו מוזיק וזרק צו חזיו כי הכא ששעת המים על ראשו מודה הוא דלא דרמא דיקיין הוא דתפטר אלא מוזיק ממש הוא ואדם מועד לעולם ער וישן שוגג דפסקי והדר נפלי. לא הימא מקום רחית דמים על עליון על מקום נזקי התחתון אלא כמקום אחר משם הן נמשכין עד שנופלים במקום: מתני' של שנים. צית של זה והעלייה של זה שחלקו כך צנחלת אציהן: אמר בעל העלייה לבעל הבית לננות. החומה והתקרה התחתונה המוטלין עליו לבנות והוא יבנה החומה מן התקרה ולמעלה ותקרה העלייה של גג: צונה צית. לדכו עד תקרה התחתונה: עד שיתן לו יציאותיו. ואח"כ יאך ממנו ויצנה עלייתו: אמר ר' יהודה אף זה דר בתוך של חבירו. אס כן הוא אף בעל העלייה זו כשהוא חוזר (ג) מעומיו לזה שהוא דר בתוך שלו ואי נמי זה לא חסר דהא בלאו הכי לא הוי בני לה איהו נריך להעלות לו שכר דזה מיהא נהנה שאלולי צית זה אין לו מקום לדור שם וקסבר זה נהנה וזה לא חסר חייב ונריך להעלות לו שכר ואי לא מיחו כרצית: אלא צונה. וגומר את הכל ומקרה את העלייה למעלה וכל הנריך לה: ויושב צית. התחתון דהוה ליה זה לא נהנה וזה לא חסר הוא לא נהנה שהרי עלייתו מוכנת לו לדור צה וזה לא חסר דבלאו הכי לא חיוא ליה דהא לא הוה בני לה: גמ'

- א ה ב מ"י פ"ה מהל' סכדות ה"ל ח סגנו עשין פ"ט טוש"ע ח"מ סי' ש"ב ספ"י יח:
- ג ו מ"י שם טוש"ע שם ספ"י יט:
- ד ז מ"י פ"י מהל' סכנות ה"ל ו סגנו עשין פ"ט טוש"ע ח"מ סי' קהה ספ"י כ:
- ח ה מ"י שם ה"ל ה טוש"ע שם ספ"י לא:
- ט ו מ"י שם ה"ל ז סגנו עשין פ"ט טוש"ע שם ספ"י לב:
- י ז מ"י פ"י מהל' סכרות ה"ל ד סגנו עשין פ"ט טוש"ע ח"מ סי' ש"ב ספ"י ט:
- א ו עשין מ"ש מ"ש מ"ש ח"מ סי' כפ"ד מהל' סכנות ה"ל ח:
- יא ח מ"י פ"י מהל' סכנות ה"ל ח סגנו עשין פ"ט טוש"ע ח"מ סי' קהה ספ"י לא:
- יב ט מ"י שם ה"ל ו טוש"ע שם ספ"י ד:
- יג י מ"י שם פ"ד ה"ל ג סגנו עשין פ"ט טוש"ע ח"מ סי' קהה ספ"י ה:

תורה אור השלם
1 יוסף הורד מצרימה
ויקרא פופטר סריס
פרעה של התבואה איש
מצרי מיד השימעאלים
אשר הורדו שמה
בראשית ל"א

קליד"ש [קליד"ש].
רשות גרים. מחצלות.
פלנ"ש [פלנ"ש].
קרישים.
קבלי"ש [קבלי"ש].
יתרו. קרסולים.